2. Аналіз структури особистості правоохоронця необхідно здійснювати через призму дослідження індивідуально-психологічних змін, що відбуваються в процесі інтеріоризації та відбивають ступінь його професійної адаптації. На підставі цього можна судити про успішність його професіоналізації в процесі професіогенезу, що є показником професійного становлення від моменту прийняття на службу, й до виходу на пенсію.

3. Досліджуючи психологічні компоненти професійної інтеріоризації та адаптації можна зрозуміти й негативні явища, що виникають у разі порушень цих процесів, зокрема, феномени професійної дезадаптації, деформації, вигоряння, деструктивного професіогенезу тощо.

Алексійчук Т.В.,
здобувач кафедри юридичної психології НАВС психолог юридичного ліцею імені Ярослава Кондратьєв НАВС

ОСОБЛИВОСТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ЛІЦЕЇСТІВ ДО НАВЧАЛЬНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПРАЦІВНИКІВ МВС ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ВІДОМЧИХ ЗАКЛАДАХ ВНЗ МВС

В сучасних умовах реформування ОВС виникає нагальна потреба удосконалення професійного відбору, навчально-виховного процесу і психологічного забезпечення навчальної та службової діяльності. Все більшої гостроти в діяльності органів внутрішніх справ набувають такі проблеми, як невизначеність професійної спрямованості працівників, плинність молодих фахівців, кількість звільнених за негативними мотивами, прояви професійної деформації; викликає занепокоєння збільшення випадків травматизму та загибелі працівників міліції при виконанні службових обов'язків і т.д.

Сьогоднішня політична та економічна ситуація зумовлює відсутність реального стимулу ефективної роботи, тому і виникає проблема формування професійної самосвідомості працівників ОВС. Відсутність бажаного іміджу серед населення про працівників міліції деформує уявлення працівника про самого себе, як професіонала. Дані проблеми заважають державі мати надійну опору – правоохоронні органи, що в повному обсязі ефективно реалізовують поставленні перед ними завдання.

Відом, що під час Революції на Майдані з 30.10.13 - 20.01.14 загинули 16 працівників міліції під час виконання службових обов‘язків та багато постраждалих і це- цифра жахлива. З кожної такої трагедії потрібно робити висновки щоб попередити, а головне - запобігти їхньому повторенню. Ці та інші проблеми негативно впливають на якість службової діяльності працівників ОВС і значною мірою є наслідком не сформованості чи взагалі відсутності психологічної адаптації, професійної самосвідомості та в подальшому готовності до професійної діяльності.

У період соціально - економічних змін у нашій країні професіоналізм працівників ОВС усвідомлюється як визначальний чинник для системі МВС й у суспільстві загалом. Професія правоохоронця ставить до її носіїв не тільки високі кваліфікаційні вимоги, але й специфічні вимоги до особистісних якостей.

Тому важливою науковою та прикладною проблемою є, на наш погляд, проблема професійного становлення працівника ОВС, виявлення особливостей особистості, що впливають на цей процес на етапі навчання у спеціалізованих ВНЗ МВС, наприклад, таких як юридичний ліцеї імені Ярослава Кондратьєва НАВС, що здійснює довузівську підготовку, зокрема з метою професійної орієнтації молоді на міліцейські професії ОВС, формування у них соціально-психологічної адаптації, професійної самосвідомості, відповідної спрямованості, відданості професії.

Від рівня професійно - орієнтаційної підготовки учнів у юридичних ліцеях, профільних класах чи закладах освіти, що здійснюють початкову підготовку учнів та осіб рядового і начальницького складу, прямо залежить рівень та якість виконання останніми у подальшому своїх правоохоронних посадових обов'язків. У цьому контексті науково-теоретичне осмислення сутності, місця і ролі даної складової відомчої освіти, аналіз існуючого у цій сфері організаційно-правового забезпечення, з'ясування цілей, завдань, принципів функціонування довузівської підготовки персоналу органів внутрішніх справ є запорукою впровадження ефективних реформуючих організаційно-правових заходів щодо структурної побудови і практики функціонування означеної складової професійної підготовки учнів та осіб рядового і начальницького складу.

Недостатнє вивчення науково обґрунтованих педагогічних умов і методичних рекомендацій ускладнює роботу адміністративного та викладацького складу ліцеїв ВНЗ МВС педагогічного керівництва з процесом адаптації ліцеїстів до навчально-службової діяльності як етапу професійного становлення працівника ОВС.

Ліцеї ВНЗ МВС України є структурними підрозділами відомчих освітніх закладів і відрізняються від інших загальноосвітніх закладів

низкою специфічних відмінностей. По-перше, у ліцеї навчальна й виховна діяльність спрямована на формування особистості майбутнього працівника органів внутрішніх справ, що, у свою чергу, визначає спеціальні методи навчання й виховання, підбору педагогічних кадрів, а також принципи, які становлять основу існування й роботи ліцею. По-друге, умови навчання в ліцеях ВНЗ МВС України відрізняються від умов у загальноосвітній школі, ставлять до учнів вимоги щодо дотримання дисципліни, встановленої положеннями дисциплінарного статуту.

Вказані вище умови вимагають від учнів ліцею розвинення професійно важливих якостей особистості та стилю поведінки, що до вступу в ліцей у них не були сформовані. Таким чином, приступивши до навчання в ліцеї, підлітки проходять процес адаптації до нових умов життєдіяльності. Від особливостей адаптації залежать як успішність навчання ліцеїстів, так й успішність процесу становлення особистості майбутнього працівника правоохоронних органів. Формування даних якостей здійснюється як у процесі цілеспрямованого психолого-педагогічного впливу, так й у результаті впливу всієї сукупності умов макро- і мікросоціального оточення, частиною якого є спеціалізований навчальний заклад. У силу цього принципово важливим для становлення майбутнього фахівця є етап первинного пристосування до умов навчання.

Завдання працівників ліцею полягає в тому, щоб сприяти створенню в навчальному закладі умов, які б сприяли більш якісній й успішній адаптації вихованців ліцею до специфіки навчання, формуванню у них адекватного стилю поведінки, становленню професійно важливих особистісних якостей. Отже необхідно шукати та впроваджувати у практику нові ефективні методи навчання та підготовки майбутніх працівників ОВС.

Таким чином, недостатність науково обґрунтованих педагогічних умов і методичних рекомендацій ускладнює роботу адміністративного та викладацького складу ліцеїв ВНЗ МВС та потребує удосконалення професійної орієнтації в ОВС робить актуальним дослідження особливостей «образу Я» на етапі навчання у відомчих закладах ВНЗ МВС щодо адаптації ліцеїстів до навчально-службової діяльності та подальшого етапу формування професійної самосвідомості працівника ОВС України.

Актуальність особистісно-психологічних, організаційно-діяльнісних та соціально-педагогічних аспектів проблеми, її недостатня науково-методична розробленість дослідження зумовлюють подальшого розгляду, теоретичних та практичних досліджень даної теми.